

tikai pedagógiai irányt is követett a philos. alapfogalmak összeállításában és magyarázatos kifejtésében. A Kirchmann-féle vállalat legújabbán a Dürr-féle könyvkiadó-vállalat tulajdonába ment át Lipcsében, s évről-évre tartalmasabb és jelesebb termékekkel gazdagítja az amúgy is gazdag német bölcsellettörténeti irodalmat. Mint a bölcsellettörténet tanulmányozásához nélkülözhetetlenül szükséges segédkönyvet, a legmelegebben ajánljuk Kirchner szótárát bölcselertet kedvelő művelt közönségünk szíves figyelmébe.

Eperjes.

Dr. Szlávik Mátyás.

KÜLÖNFÉLÉK.

Egy névtelen feljegyzései 1471—1592-ig.

Az alábbi feljegyzések egy könyvtábla belső felére vannak írva; írójuk valószínű csiki ferenczrendi szerzetes volt, mint az a feljegyzésekből kitűnik. Keletkezésének ideje a XVI. század második fele, a mit az írásjellegből következtethetünk, tehát a XV. és XVI. század első felére vonatkozó adatokat valami más forrásból pótlólag jegyezhetette le. A könyv különben eredetileg a szegedi konventé volt; hogy azonban később valamelyik erdélyi szerzetesház könyvtárának tulajdonába ment át, az mutatja, hogy a feljegyzések középpontja Erdély.

A feljegyzések így következnek:

„Conventus Zeghediensis. — 1471. Váradot az Törökök megpuztíták.

1476. Mátyás király Beatrix azont vevé házastársul.

1477. Bechyet Mátyás király meghvevé.

1479. Erdélyben az Kenyérmezőn Báthori István az erdélyi vajda 65000 törököt vere megh.

1484. Az törökök meghverék az oláhokat és megh hódoltatták.

1490. Mátyás király megh hala Béchyben és halála után Lengyel Lázlót válazták királyá.

1493. Alibeket Erdélyben meghverék.

1505. Lázlo király születeték.¹

1514. Kereztes had. Szapoliay János a zekely Doscha Györgyet az kerezteseknek hadnagiat Temesvar mellett meghfogá és egy

¹ Lajos helyett.

tüzes kaskoronával öttöth meghkoronázá, a társait elevenen megsütteté és heős (=hős, meleg) fogókkal fogdoztatá.

1516. Lázló király megh hala.

1517. Laios 10 eztendő korában királyá válaztaték.

1520. Bolgár országot megh vevék az törökök.

1521. Nándorfeieivár elvesze. Lipát visszavevék az törököktül.

1523. (A feljegyzés át van húzva, s így olvashatatlan.)

1526. Laios király elvesze a mohachy mezein Péterváradgia mellett.

1527. Válaztaték Ferdinandus magiari királyá és az magiari nagyuraktól megh koronaztaték és akkor két fele hossonla Magiariország, egyik része Ferdinand királyhoz, másik része Zapolyay Jánoshoz. És Zapolyay János megh hódola Erdélyel öszve (=együtt) az törököknek.

1526.¹ János vajdatörök schászár segítségével Ferdinandus-

1530. Majlad István az Moyses nevű olah vajdát Olaszországba vivé.

1534. Griti Lajost Erdélyben Megyessen minden népével levá-gatá, miért hogy Chibak Imrehet az váradi püspököt megölleté vala.

1535. Nagy drágasságh vala Erdélyben.

1536. János vajda árultatással Cassat megvevé.

1537. Az jezsuitáknak zentséges élete Ignatius Laiola által rendelteté, mellyek oly zent és tökéletes életüek, hogy még az prophetáknak és apostoloknak es ily élett züökben soha nem ötlött, azt mondgiak, oly zentséges és tökéletesek, hogy sokkal még sz. Ferencz életét is feljülhaladgiák.

1538. János király Mailat Istvánt és Balási Imrehet helyhezteté erdély vajdaságokban.

1539. Veve házastársul János király Isabellát, az lengyel király leianyát.

1540. János király megvevé Diód várát és Fogarast. Megbe-tegle és meghala Százsebesben; zületék ez világra az boldog emlé-kezetű mássodik János király Budában.

1541. Pestet megvevé az török. Mailat fogva viteté.

1543. Az sáska járásu Magiari országban és Erdélyben.

1550. Ilyés moldovai vajda törökökkel megraboltatá Székely földet, nagy prédát baromból és buzából elvívén.

1551. Isabella királyné azon Lengyel országban mene az ő fiával; jövének az Lanch kenetek (= Landsknechtek), olazok és spaniolok országunkban. Lippát megvevé az török, az pilises kinch-tartónak² Vinczben hegyes tört verének az mellyiben.

1552. Temesvár veszése. Eger várának megszállása.

¹ 1529 helyett.

² T. i. Martinuzzinak.

1554. Pestis. Nagy döghalál lón Erdélyben.
 1556. Izabella királyné azon Erdélybe jöve az ő fiával.
 1558. Cassa táján 4000 törökök Bebek Györgytül megveretnek.
 Feierváráth Kendi Antalnak és Bebek Ferencnek halála történék.
 1559. Izabella királyné meghala.
 1562. Az zékelyek az 2. János király ellen támadának. Báthory András meghala.
 1563. Deszpot Jakab vajda elvesze Moldovában.
 1564. Második János király Zakmárt atyja várát és egyéb várakat, megvevé.
 1565. Svendi Lázár Tokajt megvevé.
 1566. Szigetet Szolimán török chyászár megvevé és oth meghala buában.
 1570. Szeben keményen megége.
 1571. 2. János király meghala és Somlyai Báthory István lón vajdává.
 tul Budat megvevé, Zoliman török chyászár Béch allá mene és megzhállá.
 1574. Nagy halál volt Erdélyben, Csikban 1572. esztendőkbén.
 1573. Báthory István Fogarast megvevé és Békés Gáspár kiszökék belöle.
 1575. Báthory István Lengyel országi királyá választaték.
 1577. Nagy cometa látszott sok ideig.
 1578. Budát megüté az menykő.
 1580. Hatvant elpusztíták az magyarok.
 1586. Nagy drágaság Magyarországbán és Erdélyben ; ugyanakkor nagy szárazság, úgy, hogy az föld égett.
 1587. Nagy döghalál Csikban.
 1589. Az jesovitákat Erdélyből kiküldték. Ugyanekkor meghala Géchy János erdély gubernator.
 1590. ¹ Nagy föld indulás Zent István király estin hora nona. Tota domus movebatur.
 1590. Erdély országa, az mely rész fel nem vötte vala az novum *calendariumot*, felvevék mindnyájan in die Nativitatis Christi.

Közli: *Dr. Lukinich Imre.*

Adalék a gubernium történetéhez. Az alább közlendő nehány sort minden megjegyzés nélkül közöljük, mint érdekes tanúbizonyságát annak, hogy a fejedelmi háztartást vezetett gubernator költekezései mily nyomasztólag hatottak a német katonáktól amúgy is kiszipolyozott lakosságra. — Az írat czíme: *„Az Méltó-*

¹ Ez utóbbi nehány sor más írással.

ságos Gróf Bámfői (igy!) György Gubernator urunk ő Nagysága csiki feredőre való járásakor két szegény Oláfalu költésének igaz számtétele. Anno 1701.“ — Az irat maga így szól:

„Memoriale Anni 1701. Én két Oláfalunak vicekirálybírája István Lőrincz eskütteimmal és az két falunak hűtös biráival együtt irattam fel igaz hűtöm szerént, s azoknak is igaz hűtök szerént, mit költöttünk méltóságos gubernator urunk ő nga csiki feredőre való járásakor.

1. Vöttünk elsőbben salvo sit honore dictum egy ökröt tizenegy forinttal.

2. Ismét vöttünk egyet 9 forinttal s harmincz pénzzel.

3. Egy tehenet négy forinttal, mást egyet flor. 7. harmadikot flor. 5. den. 20.

4. Egy helyen 6 öreg berbécset tiz-tiz sustákkal.

5. Vöttünk ismét 4. kilencz-kilencz sustákkal.

6. Vöttünk ismét egy öreg berbécset 12 sustákkal.

7. Ismét egyet 10 sustákkal, mást is egyet egy izlottal.

8. Iterum sit honore salvo dictum egy disznót negyedfél forinttal.

9. Szalonnát 2 forint s tiz pénz árral.

10. Vöttünk 60 pénz árra vajat.

11. Egy forinttal 3 malaczozt.

12. Vöttünk 10 susták árra turót.

13. Főkirálybiró uram hozatott egy ebédre hatodfél kupa bort öt-öt polturán, adósok vagyunk vele.

14. Az gubernator ő nga négyszeri főzésire, mivel szűk eczetünk volt, hozattunk 24 kupa bort.

15. Vitettünk az nemes szék dispositiójából az feredőre 200 háromöles deszkát tizenkét forintért.

16. Negyedfélszáz apró deszkát vitettünk az feredőre 11 fél forintért.

17. Fialfalvára két százat 7 forinttal vitettünk, ezt is szék dispositiójából.

18. Udvarhelyre hatodfélszáz deszkát vitettünk szék parancsolattyaiból, 3 három forinton százát. Udvarhelyre vitettünk harmadfélszáz apró deszkát az méltóságos Colonellus számára.

19. Egy asztalosnak, hogy az feredőre dolgozott, 4 forintot fizettünk.

20. Egy üstöt az feredőn elrontottak, 1 izlottal csináltattuk meg; azonkívül három forintot attak az béribe.

21. Más egy üstnek az béribe attunk 14 sustákat.

22. Gyertyára adtunk 3 sustákat. Vettünk 48 tyúkot egy egy sustákkal.

23. Adtunk 10 véka zabot, öt hat polturával vöttük.

24. Vöttünk 2 font túrót 2 sustákkal.

25. Sert s éget bort, másfél forint árrát.

Mindezek egy summában tesznek 133 forintot.

Mindezekon kívül az, mi az konyhára kívántatott, mindeneket adtunk, az mit lehetett; ezeken kívül tudja kglmetek, s mennyi dolgunk mulása és káraink voltak, mind szénafüveinkben, sarjas kerteinkben, hogy két ennyire mernénk szólani; azonkívül mennyi barmaink vonták az vizet az hegybe, jól tudja kegyelmetek. Alázatosan kérjük kglmeteket szegény két falustól, vegye igazolásban kglmetek, mivel ilyen nyomorú földön lakunk, melyet kegyelme-tek jól tud.“

(Eredetije Udvarhelymegye levéltárában.)

Közli: *Dr. Lukinich Imre.*

Erdélyi Muzeum-Egylet.

I. Szakosztályi vál. ülés május 20-án.

Az E. M. E. bölcelet, nyelv- és történettudományi szakosztálya f. é. május 20-án d. u. 4 órakor vál. ülést tartott, melynek főtárgya a közgyűlés előkészítése s főkép a számadások megvizsgálása volt.

1. *Szamosi* János elnök, mint pénztárkezelő, beterjesztvén a m. é. számadásokat, azok tételről-tételre megvizsgáltatván s az okmányokkal összehasonlítottatván, minden a legpontosabb rendben találtatott s a felmentvény megadásra ajánlatott.

2. *Szádeczky* Lajos titkár előterjesztvén a szakosztály m. é. működéséről szóló jelentését: elfogadtatott.

3. Elnök, mint pénztárnok indítványára elhatározott, hogy a tavalyi költségvetés keretén gazdálkodjunk ez idén is, de mert a dotatio visszaállítása lehetővé teszi, az értekezések tiszteletdíja ezután a régi alapra (ívenként 48 korona) helyeztessék vissza.

II. Szakosztályi közgyűlés.

Szakosztályunk május 20-án d. u. 5 órakor tartotta évi közgyűlését dr. *Szamosi* János elnöklete alatt.

1. Az elnöki megnyitó után *Szádeczky* Lajos titkár olvasta fel a választmánynak a múlt évi működésről szóló következő jelentését: